

1. Referentie

Referentie	Leest, J. (2000). <i>Vrijwilligers: Een verkennend beleidsonderzoek naar de aard, omvang en betekenis van het vrijwilligerswerk op de werkvelden van justitie</i> . Onuitgegeven onderzoeksrapport, Ministerie van Justitie, Directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid (Den Haag).
Taal	Nederlands
ISBN	90-5319-072-4
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

Dit onderzoek spitst zich toe op het vrijwilligerswerk op de werkvelden van justitie in Nederland. Ongeveer 3,5 miljoen burgers doen actief aan vrijwilligerswerk, maar er is zeer weinig onderzoek over hoeveel daarvan justitieel vrijwilligerswerk doen. Deze leemte wil dit onderzoek invullen.

Men gaat na welke activiteiten vooral onder dit vrijwilligerswerk vallen, en welke betekenis het kan hebben voor personen, organisaties of voor de maatschappij. Ook knelpunten en actuele ontwikkelingen komen aan bod.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Politie & justitie, vrije tijd, Welzijn
Trefwoord(en)	Burgerschap, justitieel vrijwilligerswerk, solidariteit, vrijwilligerswerk

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Ministerie van Justitie Nederland
Onderzoeker(s)	Judith Leest Afdeling Informatie, Voorlichting en Publiciteit Directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid Ministerie van Justitie Postbus 20301 2500 EH Den Haag Nederland Tel: +3170/ 370 68 50 Fax: +3170/ 370 75 94 voorlichting@minjus.nl http://www.justitie.nl

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Een inventarisering van justitieel vrijwilligerswerk in Nederland Wat zijn de concrete resultaten die het vrijwilligerswerk oplevert? Wat zijn knelpunten? Wat is de maatschappelijke betekenis van justitieel vrijwilligerswerk en wat is de meerwaarde ervan voor justitiële doelstellingen? Welke actuele ontwikkelingen kunnen onderscheiden worden?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-	Literatuurstudie + studie van beleidsdocumenten + interpretatief onderzoek op basis van
-------------	---

methode	gesprekken met sleutelpersonen
Onderzochte groep	Een aantal beleidsdocumenten Gecontacteerde organisaties: Slachtofferhulp, Reclassering, Gezinsvoogdij, Rechtswinkels, Kinder- en jongerenrechtswinkels, VluchtelingenWerk en COA, BONJO, Omgangsbegeleiding, Buurtbemiddeling en MOVE.
Bereik	Nationaal (Nederland)

7. Resultaten

Vrijwilligerswerk	Het vrijwilligerswerk bestaat uit zeer diverse activiteiten, zowel naar inhoud, doelgroep als organisatievorm. De meeste vrijwilligers besteden minimaal een dagdeel per week aan het (justitieel vrijwilligers)werk. In veel organisaties ligt het gemiddelde hoger en is dit tevens voorwaarde om het werk te kunnen doen (bijv beschikbaarheid van min. één dag per week). Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen organisaties met duidelijk afgebakende en omschreven taken, en organisaties waar taken mede worden bepaald door de vraag van de doelgroep.
Profiel van de vrijwilliger	Het gaat veelal om hoog opgeleide ‘witte’ vrijwilligers, vaak vrouwelijk, van middelbare leeftijd of ouder. Dit profiel komt overal veel voor, maar er zijn toch enkele interessante verschillen. Slachtofferhulp, Gezinsvoogdij en Buurtbemiddeling: voldoen aan typisch profiel. Reclassering, BONJO en Buurtvaderproject: + veertigers, maar meer mannen en niet beperkt tot hoog opgeleiden. Ook relatief veel jongeren in justitieel vrijwilligerswerk: maar deze zijn niet geïntegreerd in bovenstaande organisaties. Rechts- en kinderrechtswinkels en MOVE: groot aantal hoogopgeleide jongeren. MOVE: bestaat geheel uit allochtonen.
Organisatievorm	Onderscheid tussen vrijwilligersorganisaties, professionele organisaties die met vrijwilligers werken en tussenvormen daarvan. Bij BONJO aangesloten: duidelijk vrijwilligersorganisaties. Vrijwilliger bij Reclassering is vergelijkbaar met vrijwilliger bij Gezinsvoogdij. Bij beiden speelt trouwens de vraag: Wat moet de positie van de vrijwilliger zijn ten opzichte van de beroepskracht? Bij Slachtofferhulp: zeer tevreden over combinatie beroepskrachten – vrijwilligers. Slachtofferhulp en VluchtelingenWerk: qua organisatievorm: een tussenpositie. MOVE en Buurtbemiddeling: meer vrijwilligersnetwerken.
Deskundigheid	Justitieel vrijwilliger moet aan redelijk hoge eisen voldoen (gezien de veelal ernstige problematiek). De meeste organisaties omschrijven het als ‘stevig in de schoenen staan’ en enige distantie kunnen bewaren. Ook continuïteit en vertrouwen kunnen bieden en terughoudend kunnen zijn met betrekking tot de eigen normen en oordelen. Professionele begeleiding van de vrijwilliger = noodzakelijke voorwaarde voor het goed functioneren. Bij Rechtswinkels, MOVE en Buurtbemiddeling dreigt vrijwilligerswerk minder te functioneren door slechte coördinatie (o.a. mindere begeleiding vrijwilligers) Bij Slachtofferhulp en meer recente Kinderrechtswinkels zijn goed voorbeeld
Knelpunten	Werving van vrijwilligers verloopt moeizaam en wordt steeds moeilijker. Aan de andere kant wordt door sommige organisaties gesteld dat een deel van het justitieel vrijwilligerswerk doorgaans enige levenservaring vraagt. Werven van allochtone vrijwilligers verloopt ook moeizaam, maar wordt als belangrijk geacht om zo ook het aanbod van diensten voor allochtone cliënten toegankelijker te maken. Het ontbreken van (voldoende aantal uren voor een) betaalde coördinator. Spanning tussen enerzijds toegenomen verzakelijking, productiegerichtheid en efficiëntie, en anderzijds het vrijwilligerswerk.
Meerwaarde	De mate waarin de betekenis kan worden uitgedrukt, varieert enorm. Sommige organisaties kunnen nauwelijks feitelijke resultaten aangeven. Het aantal geregistreerde aanvragen neemt toe. Cliënten lijken tevreden over verleende diensten.

	De maatschappelijke waarde en betekenis van het vrijwilligerswerk wordt door de verschillende betrokkenen helder verwoord.
Resultaten	<p>Normatieve functie van Justitie: vrijwilligerswerk kan een brug vormen in de bijdrage van burgers aan een rechtvaardige samenleving.</p> <p>Versterken van burgerschap en solidariteit.</p> <p>Vrijwilligers hebben meer speelruimte, ze kunnen op een positieve manier zoeken naar mogelijkheden.</p> <p>De vrijwilligers hebben een grote mate van zelfoplossend- en regulerend vermogen.</p> <p>Het vrijwilligerswerk levert een specifieke vorm van kwaliteit: op een andere manier dan het professionele werk, bijvoorbeeld extra tijd, aandacht, flexibiliteit, ...</p> <p>Door hun buitenstaanderpositie leveren vrijwilligers een betekenisvolle bijdrage.</p> <p>Vrijwilligerswerk functioneert vooral goed als het voldoet aan kwaliteitseisen zoals expertise, deskundigheid, ...</p> <p>Vrijwilligerswerk kent doorgaans een dubbele doelgroep: de cliënten van de organisaties en de vrijwilligers zelf.</p>
Onderhoud en vernieuwing	<p>Ook vrijwilligerswerk moet mee in ontwikkelingen als professionalisering en efficiëntie.</p> <p>Ook verzakelijking, de huidige arbeidsmarkt, de 'snelle tijdsgeest' en de verhevigde strijd om de vrije tijd spelen mee.</p> <p>Vrijwilligerswerk bij Justitie is niet zo heel anders dan het overige vrijwilligerswerk.</p>

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

Dit onderzoek beschrijft eerst een aantal organisaties in Nederland waarin justitiële vrijwilligers aan het werk zijn. Dit kan doordat het een organisatie is die volledig door vrijwilligers wordt gestuurd, of doordat het om een professionele organisatie gaat die met vrijwilligers werkt, of een of andere tussenvorm daarvan. Voorbeelden zijn Slachtofferhulp, Opvang van vluchtelingen en Kinderrechtswinkels.

Men gaat in dit onderzoek uit van de verantwoordelijkheid en bijdrage van burgers aan een veilige en rechtvaardige samenleving, waarbij vrijwilligerswerk een manier kan zijn om dit te stimuleren. Het onderzoek dat hier gevoerd wordt, tracht vooral een antwoord te krijgen op wat nu de concrete resultaten zijn die dit justitieel vrijwilligerswerk oplevert. En daarbij ook wat de voornaamste knelpunten zijn. Daarbij verliezen de onderzoekers de maatschappelijke betekenis en de meerwaarde ervan niet uit het oog. En laatste aandachtspunt gaat uit naar de actuele ontwikkelingen die op dit vlak onderscheiden kunnen worden.